

Els serveis socials, una oportunitat per generar riquesa i ocupació

Per **Boi Ruíz**, president de la Unió Catalana d'Hospitals

Un dels principals reptes dels països desenvolupats és l'envelliment de la població. Fins i tot alguns autors ja parlen de *sobreenvelliment*. Països com Espanya, Japó o Suïssa encapçalen aquesta tendència a l'alça. Els motius són diversos: taxes de natalitat molt baixes i reducció de taxes de mortalitat, sobretot en grups d'edats més avançades, entre d'altres. Davant d'aquest fet, el nombre de persones que requereixen els serveis socials a causa d'una situació de dependència cada vegada és més alt, i per donar-hi resposta, la necessitat d'ocupació serà cada vegada més alta. Per tant, estem davant d'una oportunitat per a l'economia productiva i, consegüentment, també per a l'ocupació.

Des de la fi dels anys setanta –a partir de la Constitució de 1978– i vuitanta, quan l'Estat va reconèixer com a drets socials universals la sanitat, l'educació i la protecció social, el desplegament de política social més important dut a terme va ser la Llei 39/2006, de promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones en situació de dependència, que va entrar en vigor l'1 de gener de 2007 i que va crear el Sistema per a l'autonomia i l'atenció a la dependència (SAAD). Sota els principis fonamentals d'universalitat, alta qualitat i sostenibilitat en el temps, el que s'anomena quart pilar del benestar és sens dubte una fita històrica.

El sistema de dependència espanyol es finança a través de l'Administració general de l'Estat, que assumirà íntegrament el cost derivat de la prestació mínima garantida a tots els espanyols; l'aportació de les comunitats autòno-

mes, amb una quantia almenys igual que la que faci l'Estat en aquest territori; la contribució de la persona dependent en funció del tipus de prestació, el cost del servei i la seva capacitat econòmica personal (copagament). Ara cal vetllar pel seu desenvolupament i sostenibilitat futura. Tots els agents implicats –tant l'Administració pública com les empreses, els professionals i els usuaris–, en som coresponsables.

A Catalunya, aquestes prestacions s'incorporen a la Cartera de serveis socials, a partir de la previsió de la Llei 127/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, que possibilita un sistema de serveis socials compatible amb el dret universal que promulga l'Estat.

Impacte de la Llei en el mercat de treball

Com a conseqüència del marc legal i de la mateixa evolució de la societat, el desenvolupament dels serveis d'atenció a les persones en situació de dependència tindrà un impacte en l'ocupació per diverses raons; pel mateix desenvolupament de les prestacions previstes pel sistema (serveis integrals d'atenció domiciliària; ampliació de l'atenció residencial), és a dir, creació de llocs de treball en els àmbits públic i privat; per la incorporació al mercat de col·lectius com les dones i la generació de llocs de treball indirectes relacionats amb el sector, com ara la construcció, la dotació d'equipaments, tecnologies de la informació, neteja, *càtering* i molts altres serveis auxiliars.

“Segons el Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya (CTESC), durant el 2007, la població en situació de dependència a Catalunya representava el 3% de la població, fet que constitueix una oportunitat directa d'ocupació.”

Segons el *Llibre blanc d'atenció a les persones en situació de dependència* –la principal font d'informació a l'Estat en aquest sentit–, es calcula que a Catalunya es podrien crear 72.000 llocs de treball a temps complet, per tant, més enllà del vessant assistencial, els serveis socials tenen una important dimensió econòmica. L'àmbit social es presenta, doncs, com a factor clau econòmic i de cohesió social.

Segons el Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya (CTESC), durant el 2007, la població en situació de dependència a Catalunya representava el 3% de la població, fet que constitueix una oportunitat directa d'ocupació. Pel que fa als serveis socials, l'ocupació s'ha multiplicat per més de dos entre 1996 i 2006, i experimenta un creixement superior al total de l'ocupació del sector de la salut i dels serveis socials.

Els serveis socials generadors de riquesa i ocupació

A més, cal destacar que aquest sector té capacitat per arrossegar altres sectors de l'economia productiva i generar valor afegit (per això cal promoure l'ocupació de qualitat i formació i la capacitació dels professionals). Sens dubte, aquest element repercuteix positivament en un servei d'atenció al ciutadà de qualitat. Aquest dinamisme en un sector d'atenció a les persones emergent i de futur és clau per a la pròpia sostenibilitat de la societat del segle XXI.

Boi Ruíz és president de la Unió Catalana d'Hospitals. És doctor en medicina i cirurgia per la Universitat de Barcelona i diplomat en gestió hospitalària per l'Escola d'Alta Direcció i Administració de Barcelona. Compta amb una llarga experiència clínica hospitalària en l'especialitat de cirurgia ortopèdica i traumatologia i també directiva en gestió hospitalària.

Actualment, és també president de la Fundació Unió, vinculada a la Unió Catalana d'Hospitals, i vocal de la Junta Directiva de la patronal Foment del Treball. És professor col·laborador en formació de pregrau i postgrau d'economia de la salut i gestió empresarial sanitària a diferents centres acadèmics, com ara la Universitat Autònoma de Barcelona-Fundació Dr. Robert, la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), la Universitat Autònoma-Fundació Universitària del Bages, l'Escola d'Alta Direcció d'Empreses (ESADE) i l'Escola d'Alta Direcció i Administració (EADA).

El CTESC fa el següent retrat del treballador en l'àmbit social al nostre país: el 89% són dones; una de cada tres persones ocupades té un contracte laboral; quatre de cinc persones ocupades treballa per al sector privat; el 13% de la població ocupada és d'origen estranger; gairebé la meitat dels ocupats tenen estudis secundaris i dos de cada cinc estudis superiors, i gairebé la meitat de les persones ocupades tenen entre 36 i 54 anys.

En aquest marc, les condicions de treball es caracteritzen per un alt índex de rotació, la manca d'incorporació de persones joves, la baixa remuneració i el poc prestigi de l'ocupació. Cal, doncs, que entre tots els agents s'estableixin polítiques de formació i també de reconeixement.

No oblidem que la major part d'aquest mercat de treball s'emmarca en un model de provisió de serveis mixt actualment marcat per la incertesa. No existeix un model sòlid amb les regles del joc prou definides. La reserva amb la qual es planteja la col·laboració públicoprivada fins a aquest moment a Catalunya i en aquest àmbit, té com a conseqüència que la iniciativa privada amb capacitat per finançar noves infraestructures i serveis dels quals es beneficiarien els ciutadans a través del servei públic deixi invertir en altres comunitats autònomes. L'Estat

encara no ha fet el més important: aprovar els decrets d'acreditació i copagament. Tampoc no ho ha fet la Generalitat de Catalunya, que ha d'assumir que una acreditació de qualitat a partir dels diferents nivells de dependència comporta una reconversió del sector.

Model i regles de joc indefinides

Per tant, no hi ha un model de col·laboració estable que permeti a la iniciativa privada assumir el risc d'inversions necessàries ni un sistema que incentivi la gestió empresarial i professionalitzada que generi més recursos que puguin ser revertits en un sector que genera ocupació estable i no deslocalitzable. A més, les tarifes de concertació actuals –desajustades amb els costos reals del servei– fan difícil la necessària col·laboració publicoprivada.

La iniciativa empresarial es troba, doncs, davant d'una paradoxa important: el panorama socioeconòmic dibuixa un negoci emergent, però el model i les regles del joc pre-

“La iniciativa empresarial es troba davant d'una paradoxa important: el panorama socioeconòmic dibuixa un negoci emergent, però el model i les regles del joc presenten unes indefinicions incompatibles amb la iniciativa empresarial.”

senten unes indefinicions incompatibles amb la iniciativa empresarial.

Pel que fa a les inversions necessàries, cal dir, a partir de l'Informe final del Grupo de expertos para la evaluación del desarrollo y efectiva aplicación de la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, del Ministerio de Sanitat, que és imprescin-

“Tenim com a societat un repte i una oportunitat de donar resposta a una demanda social i alhora tenim l'oportunitat de generar riquesa i ocupació en un entorn econòmic com l'actual. Cal millorar alguns aspectes: crear un marc estable de col·laboració publicoprivada; promoure la qualitat i la professionalització dels serveis d'atenció a la dependència; afavorir la coordinació sanitària i treballar per la sostenibilitat i el finançament del sistema.”

dible resoldre una dotació adequada mitjançant el concurs dels agents públics i privats. Segons els autors: “les deficiències en aquesta matèria, d'una banda, i certa preferència social, de l'altra, completades per una evident facilitat de gestió, s'han traduït fins ara en una major presència de prestacions econòmiques que de serveis professionalitzats”.

Després de dos anys de l'entrada en vigor de la Llei, moltes de les expectatives de ciutadans, entitats proveïdores, professionals del sector i les mateixes administracions públiques, no s'han assolit. Per diferents motius: els diferents nivells administratius i les diferents regulacions marquen diferències entre usuaris, empreses i professionals segons l'origen geogràfic; existeix un desconeixement de la llei per part dels ciutadans; el principi de qualitat i professionalitat té un llarg camí per recórrer (predomini del cuidador familiar i no està garantida la lliure elecció dels centres residencials); les diferents administracions admeten públicament que el finançament no és suficient.

Amb tot, tenim com a societat un repte i una oportunitat de donar resposta a una demanda social i alhora tenim l'oportunitat de generar riquesa i ocupació en un entorn econòmic com l'actual. Cal millorar alguns aspectes:

crear un marc estable de col·laboració publicoprivada; promoure la qualitat i la professionalització dels serveis d'atenció a la dependència; afavorir la coordinació sanitària i treballar per la sostenibilitat i el finançament del sistema ^Q

Bibliografia

- “Posicionamiento de Edad & Vida sobre el desarrollo de la Ley de Dependencia y la implantación del SAAD”, maig 2009.
Informe final del Grupo de expertos para la evaluación del desarrollo y efectiva aplicación de la Ley 39/2006, 14 de diciembre, de promoción de la autonomía personal y la atención a las personas en situación de dependencia, setembre 2009.
- *Revista econòmica de Catalunya*. El quart pilar de l'estat del benestar: atenció a la dependència.
- Les persones en situació de dependència: una necessitat generadora d'ocupació. CTSESC (Joan Rañé).
- Informe sobre les necessitats de la cura i atenció a les persones en situació de dependència. Anàlisi de la demanda futura. 2008. Ponent: María Luisa Fernández Fernández.